

Evaluatie- onderzoek Toegankelijkheids- verordening

Hoorzitting 24/06/2020

Wendy Metten, directeur Inter

Kathleen Polders, architect en adviseur toegankelijkheid
en ontwerpen voor iedereen Inter

Inleiding

Inter - Agentschap Toegankelijk Vlaanderen

Missie van Inter

Inter verbetert de interactie tussen mens en omgeving. Mensen hebben een handicap als de omgeving niet is aangepast aan hun mogelijkheden.

Daarom geven we ondersteuning om de omgeving bereikbaar, betreedbaar, bruikbaar en begrijpelijk te maken voor iedereen.

Wij zijn de verbinding tussen het beleid, gebruikers en professionals.

Jaarverslag Inter: https://inter.vlaanderen/sites/default/files/Jaarverslag_Inter_2019_schermversie_LR.pdf

Situering van de Toegankelijkheids- verordening binnen het Vlaams Toegankelijkheids- beleid

Echte toegankelijkheid? Ga verder dan het wettelijk minimum

Echte toegankelijkheid? Ga verder dan het wettelijk minimum

De toegankelijkheidsverordening is maar op een klein deel van de gebouwen van toepassing. Alleen in bepaalde gevallen. Afhankelijk van grootte en functie.

Echte toegankelijkheid? Ga verder dan het wettelijk minimum

De toegankelijkheidsverordening is maar op een klein deel van de gebouwen van toepassing. Alleen in bepaalde gevallen. Afhankelijk van grootte en functie.

Met de ruimere omgeving, de ligging of bestaande gebouwen houdt de toegankelijkheidsverordening geen rekening.

Echte toegankelijkheid? Ga verder dan het wettelijk minimum

De toegankelijkheidsverordening is maar op een klein deel van de gebouwen van toepassing. Alleen in bepaalde gevallen. Afhankelijk van grootte en functie.

Met de ruimere omgeving, de ligging of bestaande gebouwen houdt de toegankelijkheidsverordening geen rekening.

Het gaat alleen over onderdelen die je op de plannen kan lezen. Maar inrichting en afwerking zijn ook belangrijk voor toegankelijkheid. Die krijgen nu geen aftoetsing.

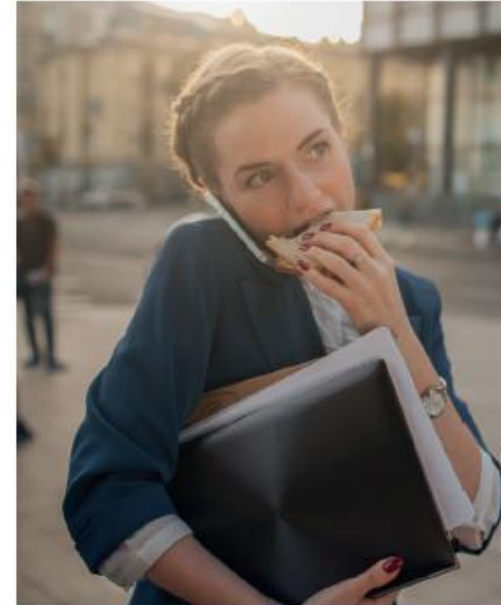
Naar een leefomgeving met kwaliteit voor iedereen

- ▶ Iedereen heeft baat bij toegankelijkheid

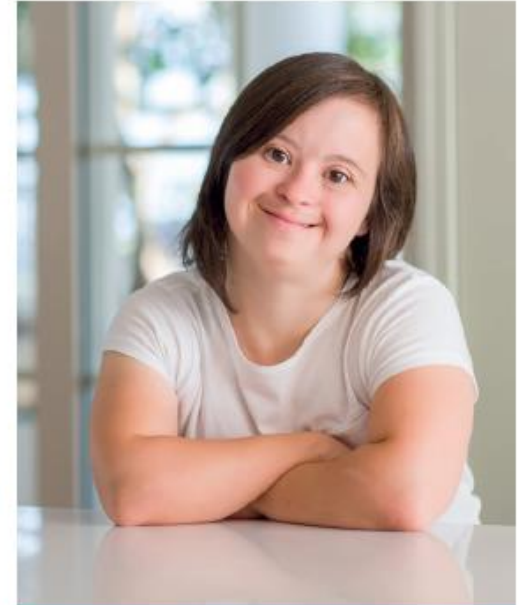
Op elke leeftijd

Ongeveer één op vijf mensen is ouder dan 65. En dit aantal stijgt. In een toegankelijke leefomgeving blijf je als oudere lang zelfstandig. Ook in je eigen huis.

In alle omstandigheden

Denk aan ouders met een kinderwagen, leveranciers met een steekkarretje, je handen vol boodschappentassen of een gebroken been.

Met of zonder handicap

Ongeveer één op zeven mensen onder de 65 jaar heeft een beperking.

Naar een leefomgeving met kwaliteit voor iedereen

- ▶ Iedereen heeft baat bij toegankelijkheid

Mensen gebruiken hun omgeving in verschillende rollen: als bezoeker, werknemer, bewoner of klant.

Op elke leeftijd

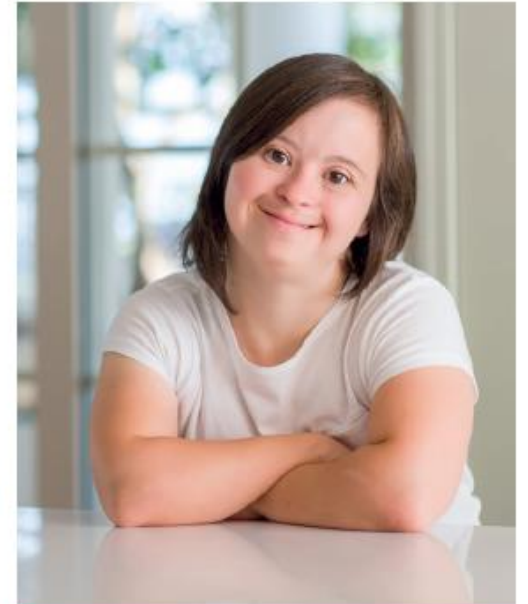
Ongeveer één op vijf mensen is ouder dan 65. En dit aantal stijgt. In een toegankelijke leefomgeving blijf je als oudere lang zelfstandig. Ook in je eigen huis.

Bron: Statistiek Vlaanderen

In alle omstandigheden

Denk aan ouders met een kinderwagen, leveranciers met een steekkarretje, je handen vol boodschappentassen of een gebroken been.

Met of zonder handicap

Ongeveer één op zeven mensen onder de 65 jaar heeft een beperking.

Bron: Eurostat

Naar een leefomgeving met kwaliteit voor iedereen

- ▶ Hoe pak je dat aan?

1. Bewustwording en kennis over toegankelijkheid

Haal de juiste kennis in huis. **Met een opleiding of begeleiding**

Ambities bekend maken

Laat weten waar je de lat legt voor je project.

Ontwerpfase

Volg de principes van Universal Design.

Voldoe aan de 6 B's van toegankelijkheid.

Denk aan de keten van toegankelijkheid.

Uitvoering

Vind uitvoerders met kennis over toegankelijkheid of leid ze op.

Evaluatie

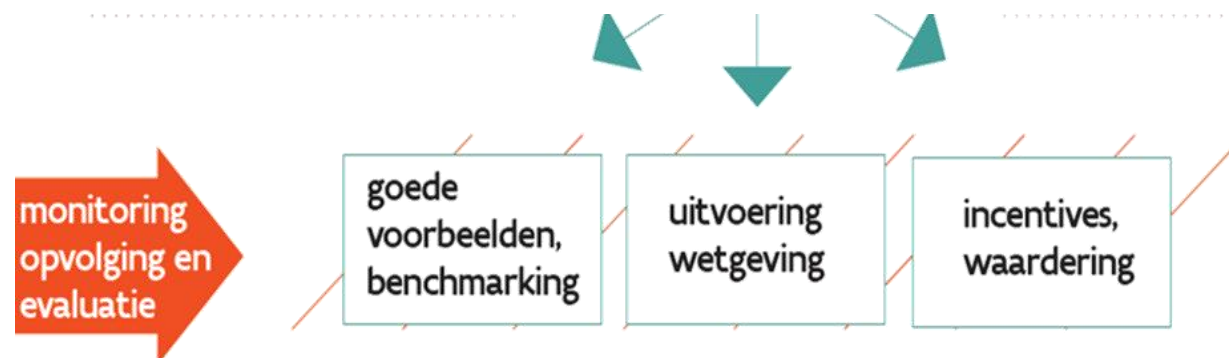
Toets alles voortdurend af aan je ambities.

Naar een leefomgeving met kwaliteit voor iedereen

► Hoe pak je dat aan?

2. Oog voor toegankelijkheid van begin tot einde

- **Coördineer en bouw kwaliteitschecks in.** Van je eerste idee tot en met de uitvoering.
- **Betrek ervaringsdeskundigen** aan het begin van het proces. Om je **ambities** te **bepalen**. Om de toegankelijkheidsprincipes inzichtelijk te krijgen voor de ontwerpers en uitvoerders. En aan het eind voor een **evaluatie na de uitvoering**. Organiseer een eindcontrole voor de oplevering. Toegankelijkheid zit vaak in afwerking en details.

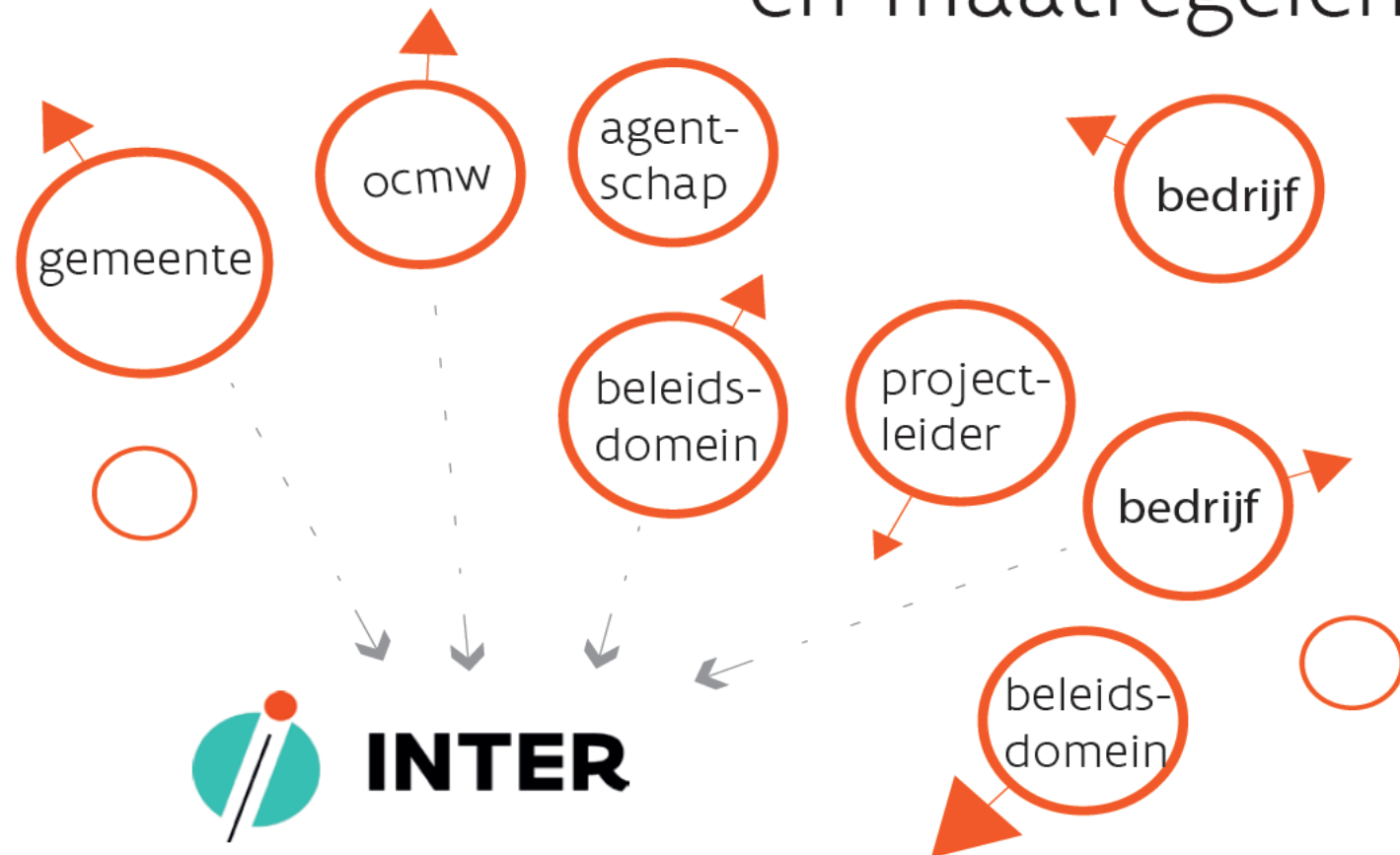

Naar een leefomgeving met kwaliteit voor iedereen

- Inter zorgt voor samenhang en expertise.

NU

losse acties
en maatregelen

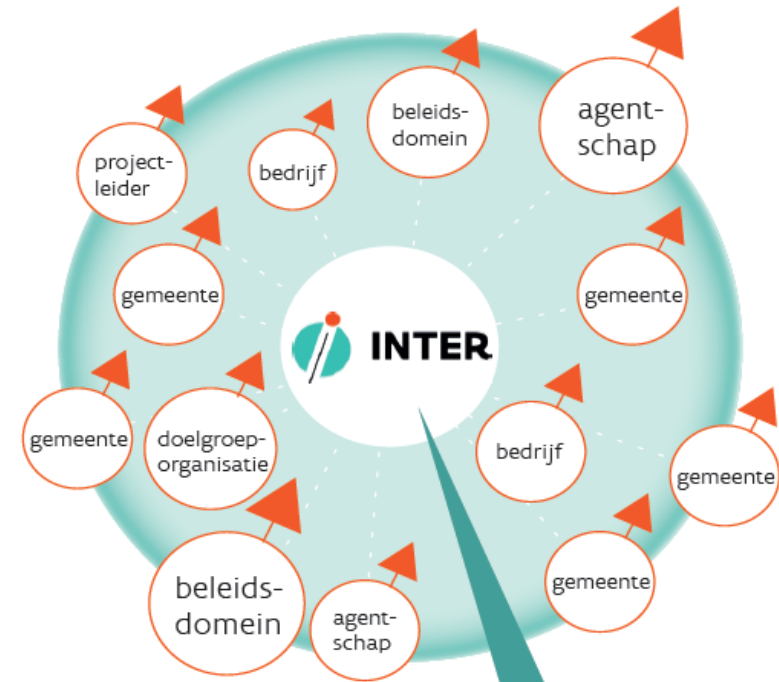

Naar een leefomgeving met kwaliteit voor iedereen

- ▶ Inter zorgt voor samenhang en expertise.

Duurzaam toegankelijkheidsbeleid

- 1 Haal kennis in huis
- 2 Leg je ambitie vast
- 3 Meet de bestaande toestand
- 4 Teken een groeipad uit
- 5 Volg op, stuur bij

samenhang verzekeren • kennis overdragen • kwaliteit bewaken
regisserencoördineren • samenwerking bevorderen • opvolgen
bijsturen • evalueren • gebruikers betrekken

Situering van de onderzoeks- opdracht

Opdrachten en aanpak

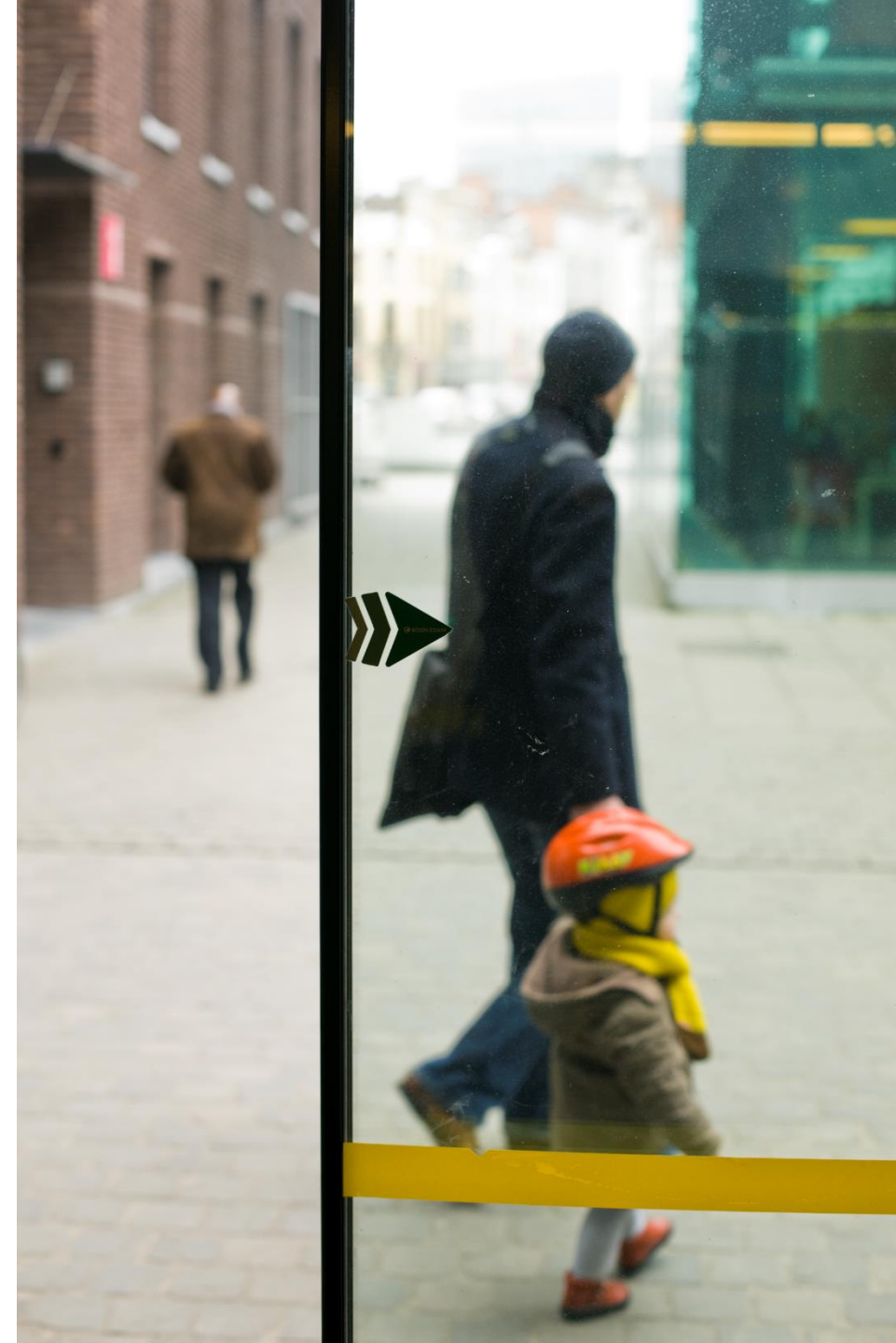
- ▶ Scope van het onderzoek
- ▶ Aanpak:
  - ▶ onlinebevraging
  - ▶ Dossierevaluatie
  - ▶ Focusgesprekken
  - ▶ Terreinonderzoeken
  - ▶ Casestudies
  - ▶ Vaststellingen
- ▶ Aanbevelingen als sluitstuk

Evaluatie en aanbevelingen

Vlaamse Stedenbouwkundige Toegankelijkheidsverordening

- ▶ Sinds 2010: toegankelijkheidsnormen vervat in **Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening**
- ▶ Van toepassing als er een **omgevingsaanvraag** (nieuwbouw, verbouwing) is voor publiek toegankelijke infrastructuur (overheid, handelszaken, horeca, sportinfra, etc.)
- ▶ Vergunningsplichtige, plan afleesbare, fysieke elementen
= hoofdzakelijk criteria rolstoelgebruiker
- ▶ Controle door vergunningverlenende overheid

Vlaamse Stedenbouwkundige Toegankelijkheidsverordening

- ▶ **Verplicht advies** Inter:
  - ▶ wanneer overheid als opdrachtgever en men wenst af te wijken van de normen van de toegankelijkheidsverordening
  - ▶ bij projecten die de 7500 m² publiek toegankelijke oppervlakte overschrijden
- ▶ **Facultatief advies** Inter: beoordeling plan voorafgaand aan de omgevingsaanvraag in opdracht van bouwheer, of bij controle omgevingsaanvraag in opdracht vergunningverlenende overheid
- ▶ Focus op **basistoegankelijkheid**
- ▶ **Flankerende instrumenten:** handboek (www.toegankelijkgebouw.be), quickscan, checklist, nieuwsbrief.

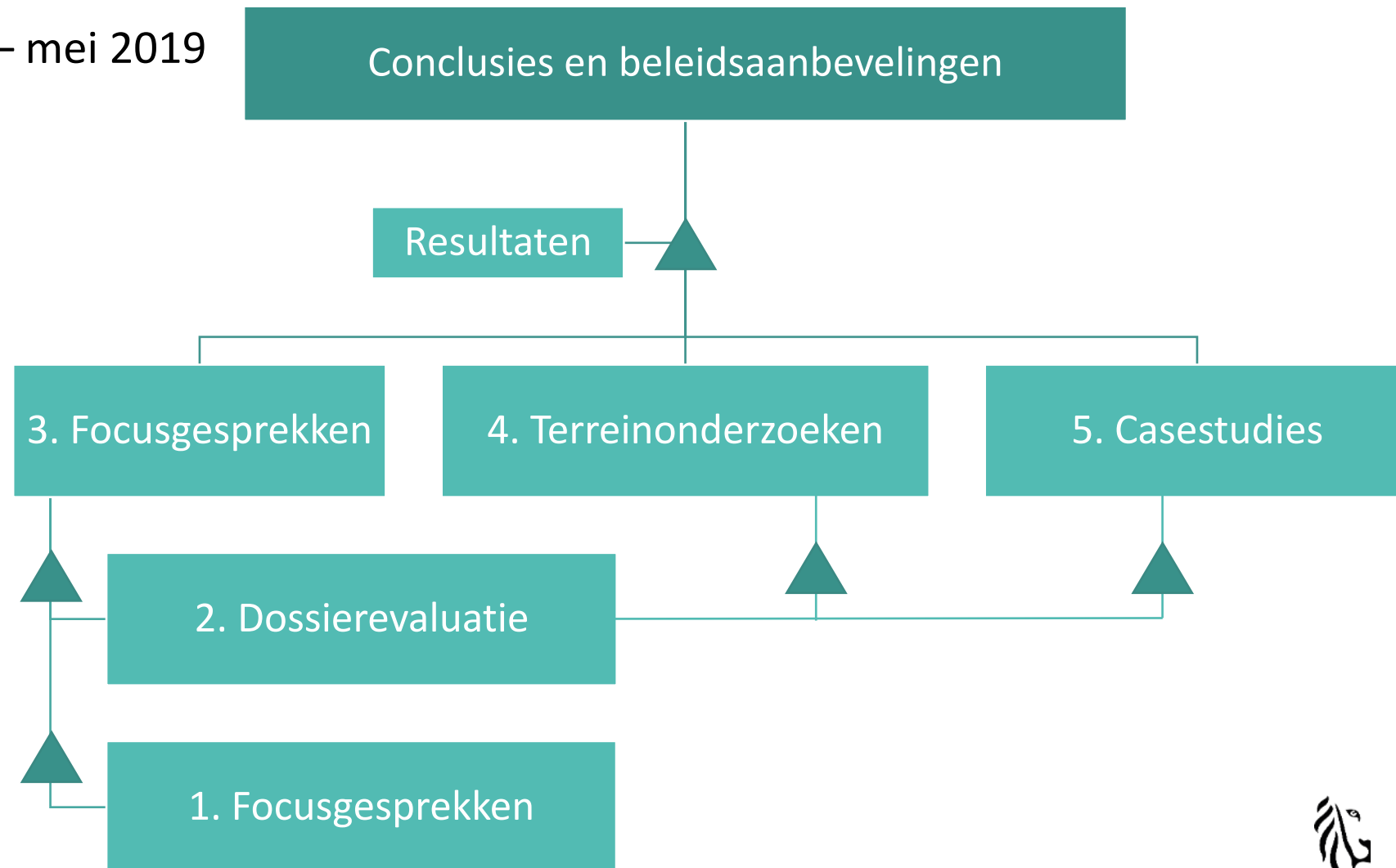
Evaluatie

- ▶ De **maatschappelijke uitdaging van toegankelijkheid**
- ▶ De **doelstellingen** van de toegankelijkheidsverordening
- ▶ Factoren die de **effectiviteit** beïnvloeden.
- ▶ Mogelijke **voorstellen tot aanpassing**
- ▶ Flankerende beleidsinstrumenten
- ▶ Geschiktheid en performantie van het instrumentarium

Aanpak

- Looptijd: mei 2018 – mei 2019

Het evaluatieonderzoek

1. Onlinebevragingen

→ 154 **ontwerpers**, 137 **omgevingsambtenaren** en 109 **gebruikers** reageerden

→ Doel?

- **Effectieve toepassing** in de praktijk
- Constructieve kritische blik naar de **geschiktheid en de performantie** van het huidige instrumentarium

Het evaluatieonderzoek

2. Dossierevaluatie

- Steekproef 147 vergunningsaanvraagdossiers bij 15 lokale besturen
  - × Periode 2012-2017
  - × Regionale spreiding: 3 gemeenten/steden per provincies
  - × Spreiding over regionaal stedelijk, kleinstedelijk en buitengebied
  - × Spreiding over de toepassingsgebieden en functies

- Doel?
  - **Effectieve toepassing** in de praktijk

Het evaluatieonderzoek

3. Focusgesprekken

1. **Gebruikers: 21**
2. **Ontwerpers, vastgoed: 5**
3. **Omgevingsambtenaren, handhavingsambtenaren: 8**
4. **Welzijn en gezondheid: 5**
5. **Wonen: 4**
6. **Reca, handel, dienstverlening: 3**
7. **Onderwijs: 15**
8. **Cultuur – jeugd – sport: 9**
9. **Toeristische verblijfsaccommodaties: 4**

→ Doel?

- Dieptebevraging n.a.v. resultaten enquête en consultatie vergunningsaanvragen

Het evaluatieonderzoek

4. Terreinonderzoeken:

- Onderzoek 8 gebouwen - **die op plan conform de GSV zijn - in de praktijk**
- Adviseur Inter voor de aftoetsing van de toegankelijkheidsverordening
- Gebruikers voor de bruikbaarheid (integrale toegankelijkheid) van het gebouw.

Plaatsbezoek	5 gemeenten/steden	Provincie	Type gebouw
1	A	Limburg	Reca
2	A	Limburg	Reca
3	B	Oost-Vlaanderen	Gemeenschapscentrum
4	C	Oost-Vlaanderen	School
5	C	Oost-Vlaanderen	Medische praktijk
6	D	Oost-Vlaanderen	Grootwarenhuis
7	D	Oost-Vlaanderen	Woonzorgcentrum
8	E	Vlaams-Brabant	Belevingscentrum

Het evaluatieonderzoek

4. Terreinonderzoeken: onderzoek 8 gebouwen in de praktijk

→ Doel?

- In welke mate draagt verordening bij tot de **effectieve realisatie** van een integraal toegankelijk gebouw? Hefbomen en knelpunten die de effectiviteit van de toegankelijkheidsverordening beïnvloeden.

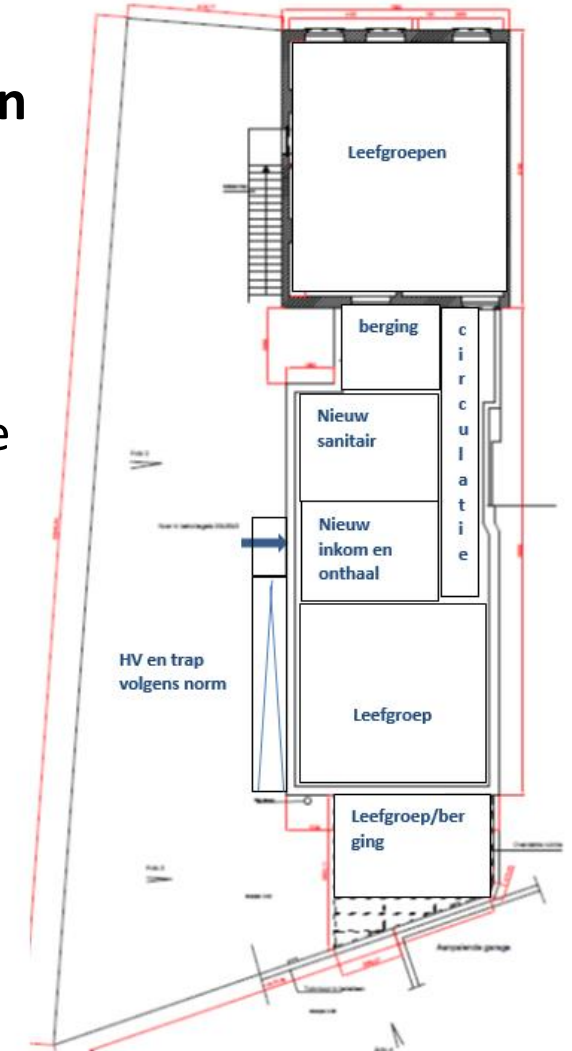
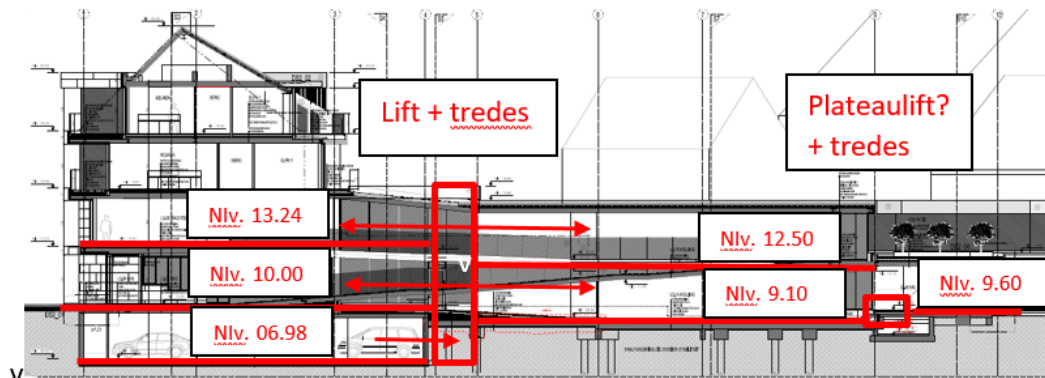

Het evaluatieonderzoek

Voorstel Inter

5. Casestudies:

- Onderzoek 7 gebouwen - **die op plan NIET conform de GSV zijn** - naar **alternatieve ontwerpmogelijkheden** en beïnvloedende factoren
- Doel?
  - Effectiviteit van de verordening op het niveau van het gebouw
    - Motieven voor de (non-) toepassing: Konden ze voldoen aan de GSV?
    - Kunnen we met een andere oplossing, een ander ontwerp, een verschuiving op plan ... een betere toegankelijkheid bekomen?

Het evaluatieonderzoek

► Vaststellingen:

- **Ontwerp:** onvoldoende toepassing door architecten
- **Controle:** onvoldoende controle door vergunning-verlenende overheid

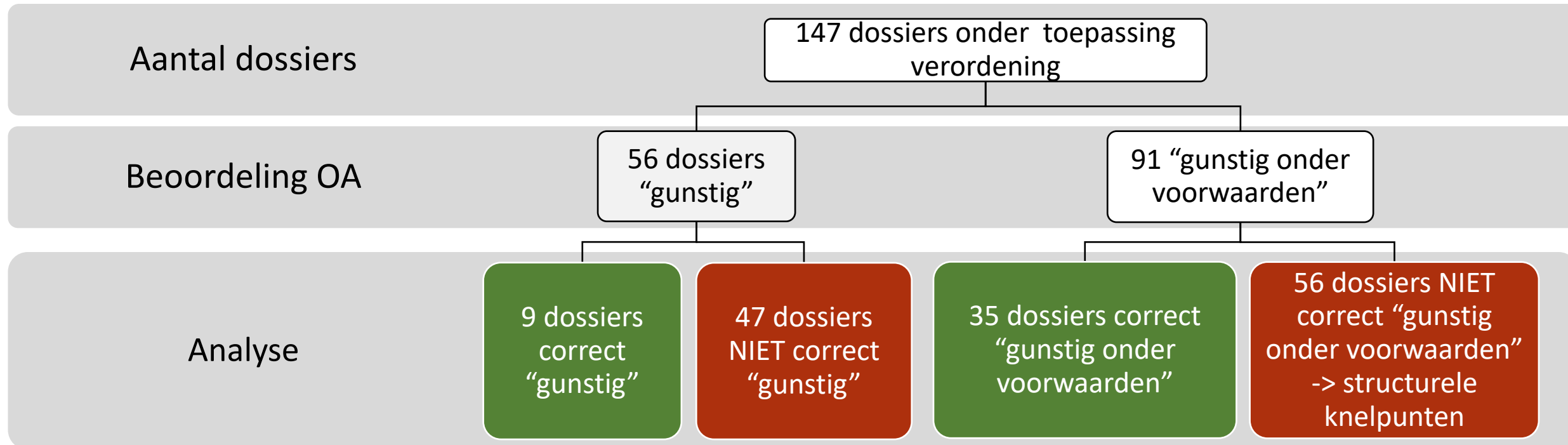
9/147
bouwaanvragen
conform op plan

Het evaluatieonderzoek

► Vaststellingen:

- **Ontwerp:** onvoldoende toepassing door architecten
- **Controle:** onvoldoende controle door vergunning-verlenende overheid

9/147
bouwaanvragen
conform op plan

Het evaluatieonderzoek

► Vaststellingen:

- **Ontwerp:** onvoldoende toepassing door architecten
- **Controle:** onvoldoende controle door vergunning-verlenende overheid
- **Uitvoering:** foutieve toepassing toegankelijkheidsvereisten
- **Handhaving:** onvoldoende handhaving
- **Realiseert** GSVT integrale toegankelijkheid? Neen

9/147
bouwaanvragen
conform op plan

0/8 conform na
realisatie + 1 niet
gerealiseerd

0/147 conform

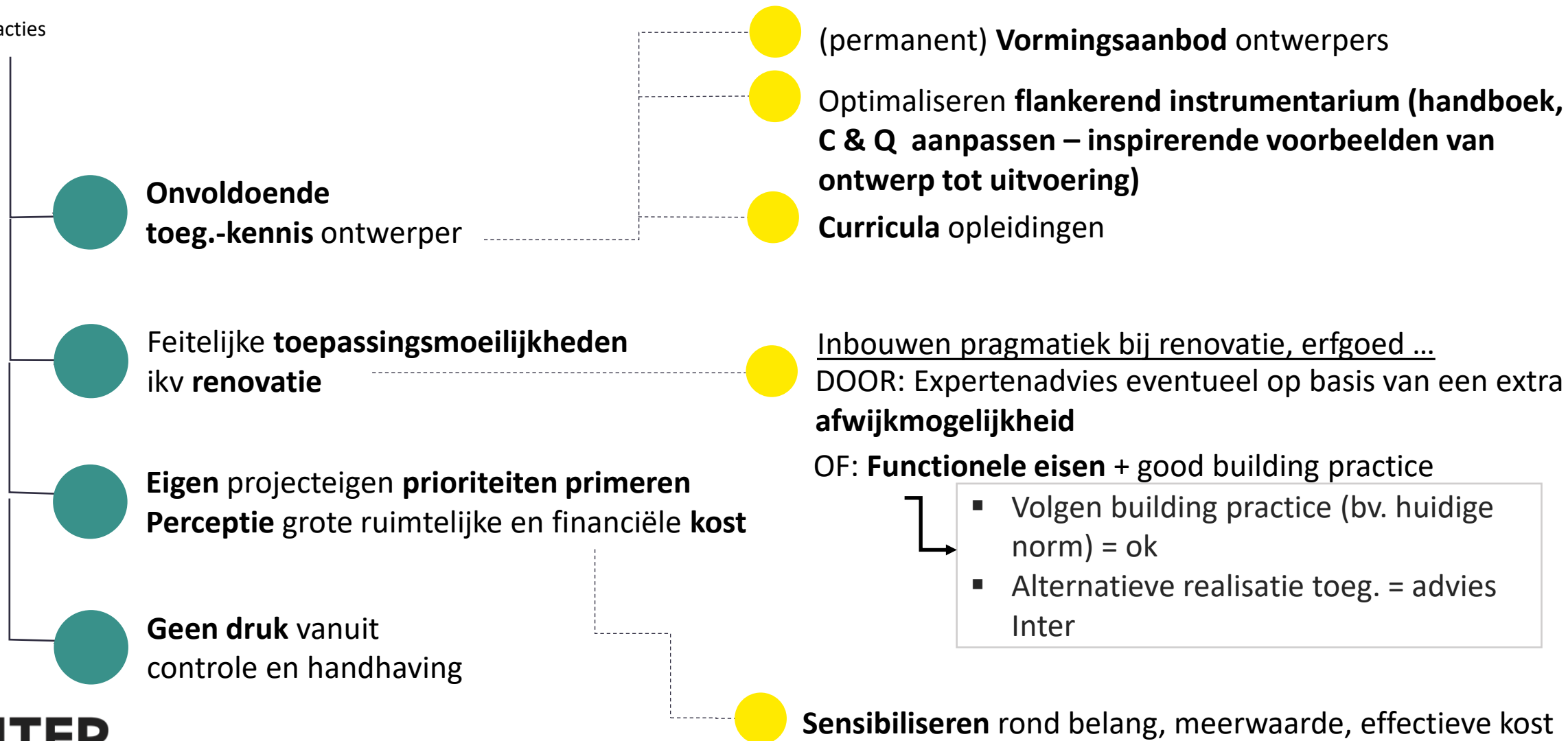
ONTWERP: onvoldoende toepassing GSVT

Oorzaken

Mogelijke acties

INTER
tussen mens en omgeving

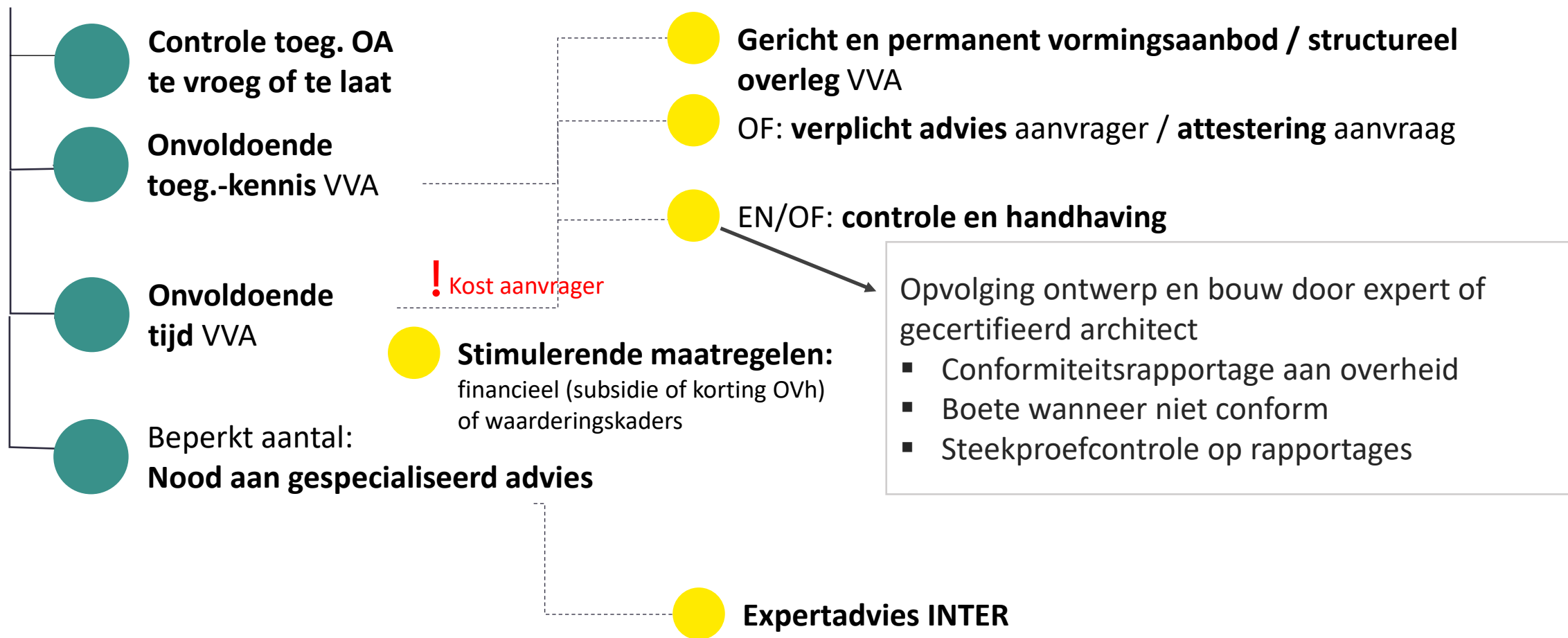
CONTROLE: onvoldoende controle GSVT

Oorzaken

Mogelijke acties

UITVOERING: Foutieve toepassing GSVT

Oorzaken

Mogelijke acties

Onvoldoende toeg.-kennis
bouwprofessionals

Gericht en permanent vormingsaanbod

Optimaliseren **flankerend instrumentarium**

Sensibiliseren rond belang en meerwaarde van
toegankelijkheid en Universal Design

INTER
tussen mens en omgeving

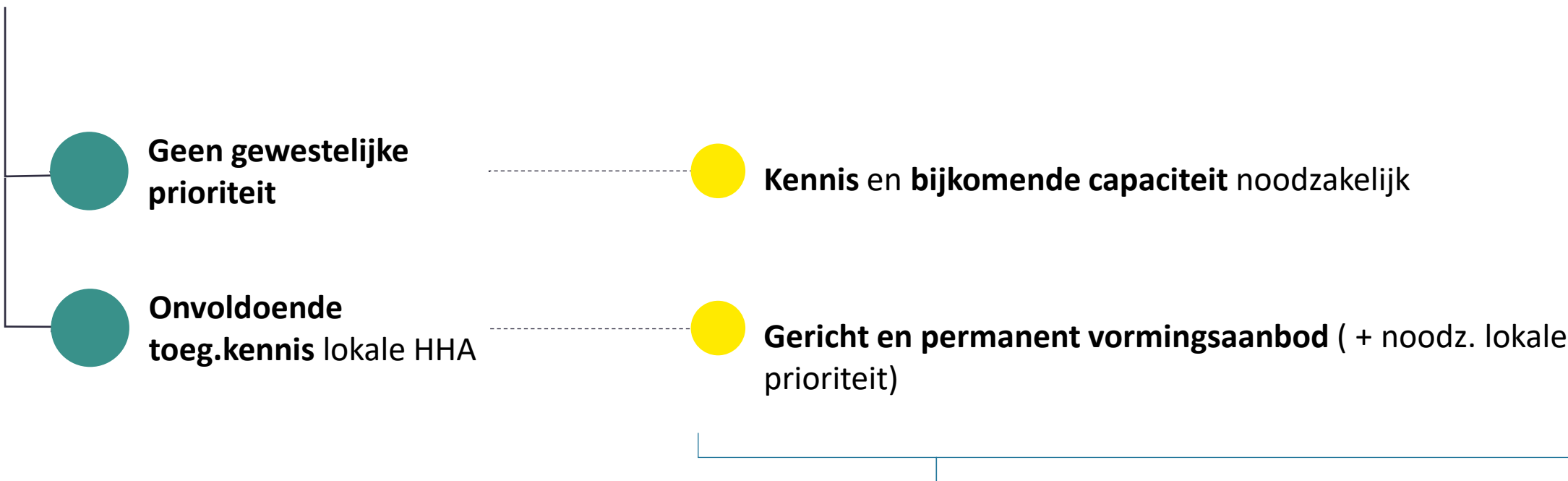
HANDHAVING: Onvoldoende handhaving GSVT

Oorzaken

Mogelijke acties

Controle en handhaving binnen VCRO of sectorspecifiek?
[zie ook slide Controle]

INTER
tussen mens en omgeving

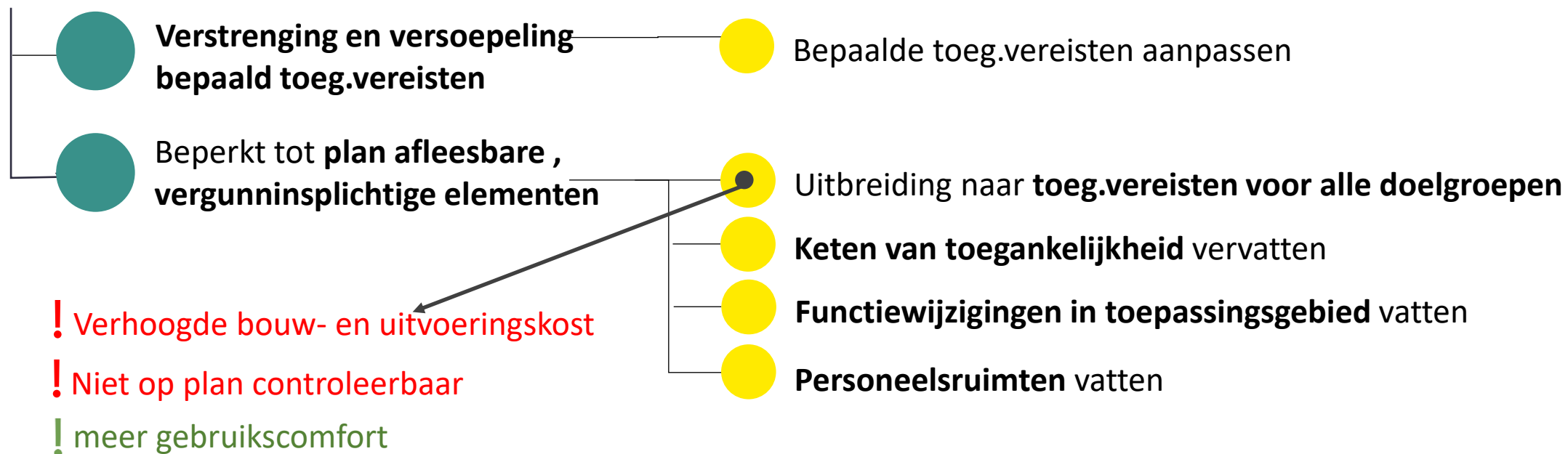
REALISEERT: geen integrale toegankelijkheid

Oorzaken

Mogelijke acties

INTER
tussen mens en omgeving

● Oorzaken
● Mogelijke acties

Algemene conclusies en beleidsaanbevelingen

- ▶ Diverse maatregelen noodzakelijk
- ▶ Doorheen diverse fases van ontwerp- en bouwproces

Inzet op kenniscontinuüm

Algemene conclusies en beleidsaanbevelingen

- ▶ Bijsturen van de regelgeving met aandacht voor:
  - ▶ Integrale toegankelijkheid
  - ▶ Een pragmatische benadering
  - ▶ Expertenadvies
- ▶ De toepassing ervan maximaal faciliteren – flankerend beleid
  - ▶ Kennis, opleiding en bewustwording van de meerwaarde van toegankelijkheid
  - ▶ De toegankelijkheidsinspanningen positief waarderen
  - ▶ Ondersteuning geven aan ontwerpers, bouwheren en ambtenaren
- ▶ Inzetten op controle en handhaving

Mét aandacht voor de raakvlakken en het breder geheel van het algemeen Vlaams toegankelijkheidsbeleid, met Inter als partner voor coördinatie en samenhang.

Contact

Wendy Metten
Kathleen Polders

Vestiging Hasselt
Belgiëplein 1 – 3510 Kermt
T +32 11 26 50 30

www.inter.vlaanderen
wendy.metten@inter.vlaanderen
kathleen.polders@inter.vlaanderen

